https://doi.org/10.52326/ismv2024.14
CZU: 619:616.7-001:636.7/.8

INCIDENȚA, EVALUAREA ȘI MANAGEMENTUL PACIENȚILOR CU TRAUMATISM

Victor ROTARU[1], Mihail MOROZ[1], Gheorghe DONICA[1], Cristina ZGHIBARȚĂ[1], Eugeniu ȘVEȚ[2]
[1] *Universitatea Tehnică a Moldovei*
[2] *Clinica Veterinară "Optim Vet"*

Abstract. A study carried out during the year 2023, in which the incidence, evaluation and management of patients with various types of trauma were investigated.

During the mentioned period, 500 animals were hospitalized, of which 61 (12%) suffered trauma. Of the total number, 27 are dogs (44.27%) and 34 are cats (55.73%). According to the origin of the animals, it is found that cats with owners (58.8%) and stray dogs (59.2%) are more exposed to various traumas. Traumas are classified into 3 categories: blunt - 29.5%, penetrating 36% and combined 34.5%. As therapeutic management 52.5% of animals with trauma underwent surgical treatment and pathognomic treatment was used in 47.5% of animals. Following diagnosis and specific treatment, 49 animals (80%) were discharged, and about 8% of the cases ended in death due to post-traumatic injuries incompatible with life, and another 7 animals (11.4%) were euthanized because of the injuries suffered which were not compatible with life.

Keywords: *Injury, Paraclinical diagnosis, Pet, Surgical treatment.*

INTRODUCERE

Trauma, definită ca leziune cauzată de violență sau accident care are loc brusc și include deteriorarea corpului, este o cauză frecventă de morbiditate și moartea la câini [2] și pisici. Rezultatul în urma unui traumatism, depinde de mai mulți factori, cei mai frecvenți fiind cauza traumatismului, locația și cantitatea de energie cinetică distribuită animalului, dar și activitățile de gestionare a animalelor cu traumatism [3]. Vătămarea poate fi cauzată de traumatisme nepenetrante (contondente) sau penetrante. Bont trauma include trauma vehiculului, strivire, compresie, sau accidentare de accelerare, decelerare.[1]. Rănile penetrante oricare rană care se extinde din exteriorul spre interior [5]. Trauma este un motiv comun pentru vizitele la cabinetele generale și la cabinetele de specialitate [4]. Este important să înțelegem cauzele și potențialele leziuni traumatice care pot aparea în populația de animale [3].

Rezultatele epidemiologice indică faptul că trauma reprezintă aproximativ 11% - 13% din toate animalele evaluate [2]. Leziunile traumatice pot duce la complicații acute, deces din cauza daunei primare, inițial supraviețuirea și moartea ulterioară din cauza complicațiilor sau supraviețuirea [1]. Îngrijirea pacienților cu traumatisme implică o înțelegere largă a reacțiilor de stres traumatic și a răspunsurilor comune la traume. [7].

MATERIAL ȘI METODE

Studiul pe parcursul anului 2023 în care s-a cercetat incidența, evaluarea și managementul pacienților cu diverse tipuri de traumatisme, care au necesitat internare și tratament.

Pentru cercetare au fost selectate cazurile în rândul câinilor și pisicilor. Datele obligatorii înregistrate la internare: specia; vârstă; existența proprietarului; sex; rasă; informații legate de traumă.

Tratamentul captează informații despre intervenții chirurgicale, asigurarea cu oxigen, analgezie, restabilirea echilibrului elecrolitic și administrarea produselor substituiente sanguine. Datele privind rezultatele includ, informații despre: deces, eutanasiere sau supraviețuire.

REZULTATE

Studiu a fost efectuat pe perioada anului 2023, în care sa cercetat incidența, evaluarea și managementul pacienților cu diverse tipuri de traumatisme, deasemenea s-au cercetat și cauzele apariției traumatismelor metodele de tratament, rata de supraviețuie. Pe parcursul perioadei au fost

internate 500 de animale. Dintre care 61 de animale care au suferit traumatisme cea ce reprezintă 12%, (Fig. 1) din numărul total de cazuri ce au necesitat internare.

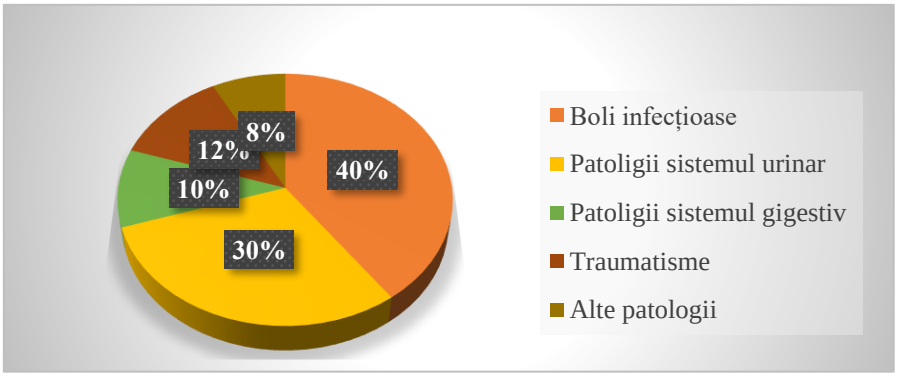

Figura 1. *Reprezentarea procentuală a cazurilor internate perioada anului 2023*

Graficul reprezintă repartizarea cazurilor internate , printre care 12% animale cu traumatisme, ceea ce corespunde datelor internaționale de incidență a cazurilor de traumatism în rândul animalelor de companie. Totodată aceste 61 de animale reprezintă 61.61% din numărul total de animale prezentate la cabinet cu traumatisme, celelalte 38 (38.39%), nu au necesitat internare, (Tab. 1.1).

Tabelul 1.1. Numărul de cazuri cu traumatisme după necesitatea internării

Denumirea	Numărul de animale
Animale internate	61
Animale cu tratament la domiciliu	38
Total	99

Majoritatea animalele cu traumatisme, au necesitat staționar și acordarea asistenței medicale specifice. Din numărul total de cazuri, 27 sunt câini (44,27%) (Tab. 1.2) și 34 pisicii (55,73%).

Tabelul 1.2. Cazurile de traumatism internate raportate pe specie

Denumirea	Numar cazuri	%
Cîini	27	44,27%
Pisici	34	55,73%
Total	61	100%

Datele referitoare la repartizarea anuală,(Fig. 2) a cazurilor sunt sistematizate după o serie de criterii,care ne permit evaluare și aprecierea principalelor cauze care provoacă traumatisme (Tab. 2) la animalele de complanie, raportate la specii, incidența traumatismelor la animalele cu proprietatr și la cele fără proprietar (Fig. 3), tipurile de traume și leziuni suferite (Tab. 3), metodele de diagnostic utilizate (Tab.4), tratamentele efectuate (Tab. 5), precum și rata de supraviețuire (Tab. 6), ceea ce este principalul criteriu de evaluare a gradului de viabilitate postraumatică.

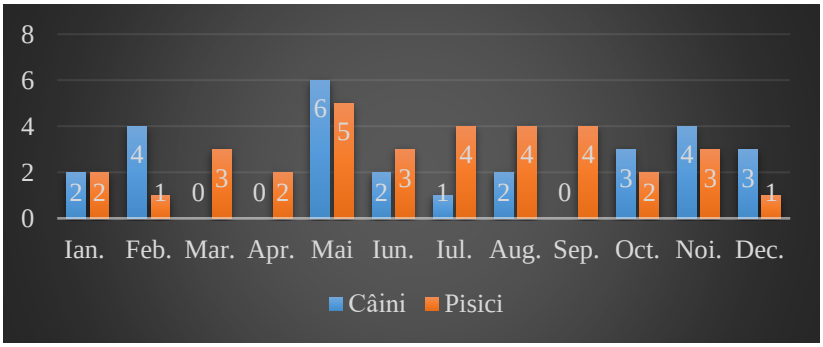

Figura 2. *Incidența anuală a cazurilor de tarumatism*

Aproximativ 50% din cazuri, sunt reprezentate de animale fără proprietar, aceste date reflectă, importanța factorilor favorizanți la apariția traumatismelor la câini și pisici.

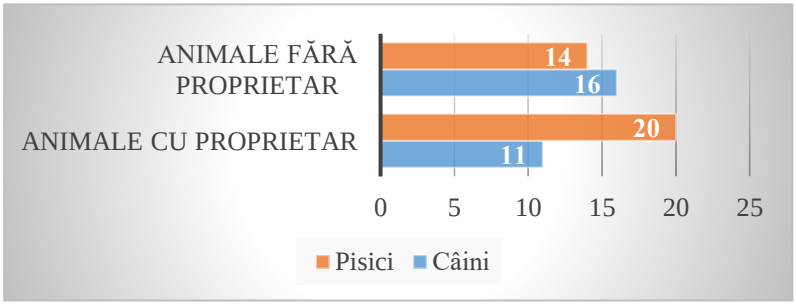

Figura 3. *Numărul de animale cu proprietar și fără*

Cauzele apariției traumatismelor la animale, au fost sistematizate pe categorii dar și pe specii.

Tabelul 2. Cauza apariției traumatismului

Denumirea	Cîini	Pisici	Total
Accident rutier	12	1	13
Rană prin mușcătură	5	10	15
Leziuni prin sufocare	1	0	1
Cădere de la înălțime	1	10	11
Rană prin armă de foc	2	0	2
Accidental	2	2	4
Cauză necunoscută	4	11	16
Total	27	34	62

A fost efectuat sistematizarea cazurilor după tipurile de traume și leziuni suferite de animale.

Tabelul 3. Tipurile de traume și leziuni

Denumirea	Câini	Pisici	Total
Boante	5	13	18
Penetrante	8	14	22
Combinate	14	7	21
Fracturi	13	13	26
Contuzii	8	5	13
Rani infectate	6	16	22
Total	27	34	61

În cazurile de traumatism este necesar de recurs la metode paraclinice de diagnostic, precum examen radiologic, ecografic, analize de sânge. Acestea fiind necesare pentru stabilirea sediului traumatismului și gravitatea leziunilor suferite.

Tabelul 4. Investigații efectuate

Denumirea	Câini	Pisici	Total
Ragiografie	19	24	43
Biochimie	20	23	43
Hematologie	27	34	61
Ecografie	13	20	33

În urma investigațiilor și stabilirea diagnosticului final, alegerea și formarea planului de management al fiecărui caz în particularitate este practic componenta esențială a rezultatului final.

Tabelul 5. Tratamente efectuate

Denumirea	Câini	Pisici	Total
Osteosinteze	6	11	17
Suturi plăgi	3	3	6
Amputări	1	8	9
Medicamentos	27	34	61

Tratamentele efectuate sau bazat pe 2 criterii:

1. Tratament chirurgical;
2. Tratamentul medicamentos.

Scopul principal a fost combarea stărilor de șoc postraumatic, prin managementul durerii, monitorizarea pacienților prin aprecierea fregvența cardiacă și respiratorie, tensiunea arterială, reflexele. Ca schemă de tratament a fost utilizat protocol terapeutic: anitiiinflamatoare, analgezice și antipiretice, gastroprotectore, restabilirea și menținerea echilibrului electrolitic precum și combaterea deshidratării, vitaminoterapia, gulere Elizabetiene, antibacteriene, unguiente, dezinfectante, saluții hrănitoare, oxigeno terapia, diuretice, antivomitive.

Durata internării și tratamentului a fost între 5 și 8 zile. Toate aceste proceduri au fost îndreptate spre scopul de salvare a vieții patrupezilor. Rezultatele obținute, 80% din cazuri salvate și externate, 8% din cazuri sau sfârșir cu deces, 11,4%, au fost eutanasiate din cauza leziunilor suferite.

Tabelul 6. Rezultatele obținute după internare

Denumirea	Cîini	Pisici	Total
Au supraviețuit	18	31	49
Au decedat	4	1	5
Eutanasiat	5	2	7

CONCLUZII

Din cele expuse se poate deduce faptul ca majoritatea animalele cu traumatisme, necesită plasarea în staționar pentru acordarea asistenței medicale și efectuarea măsurilor suplimentare de diagnostic.

Supraviețuirea globală pentru câini (66,66%), cât și pentru pisici (91,17%), ceea ce este un rezultat bun în comparație cu cercetările similare efectuate pe plan internațional.

Colectarea datelor permite o analiză aprofundată a variabilelor individuale pentru a ghida terapia și a prezice rezultatele. În cele din urmă, variabilitatea rezultatelor și a îngrijirii poate fi diminuată pe măsură ce se vor crea ghiduri de practică clinică în cazurile de traumatism.

BIBLIOGRAFIE

1. Syring, Rebecca. “Severe Blunt Trauma in Dogs: 235 Cases (1997-2003).” *Journal of Veterinary Emergency and Critical Care*, 1 Jan. 2000.

2. Sharp, C., and Erica Reineke. “Multicenter Prospective Evaluation of Dogs with Trauma.” *Journal of the American Veterinary Medical Association*, American Veterinary Medical Association (AVMA), 23 Sept. 2021.

3. Cojocaru, Răzvan & Schuszler, Larisa & Bumb, Daniel & Barnea, Rebeca Alexandra & Igna, Cornel. (2021). Trauma Etiology in Dogs and Cats: A Retrospective Study of 4626 Cases. Bulletin of University of Agricultural Sciences and Veterinary Medicine Cluj-Napoca Animal Science and Biotechnologies. 78. 20-28.

4. HallKE, Rutten JI, Baird TN, et al. ACVECC-Veterinary Committee on Trauma registry report 2017–2019. *J Vet Emerg Crit Care*. 2023; 33: 289–297.https://doi.org/10.1111/vec.13295.

5. Rooster, H., & Risselada, M. (2015, November 1). *Penetrating injuries in dogs and cats. A study of 16 cases*. Veterinary and comparative orthopaedics and traumatology : V.C.O.T.

6. Wikimedia Foundation. (2020, August 26). *Traumă*. Wikipedia.

7. Center for Substance Abuse Treatment (US). "Understanding the Impact of Trauma." *Trauma-Informed Care in Behavioral Health Services.*, U.S. National Library of Medicine, 1 Jan. 1970.